

17^{de}
I. N. 7.

EXPOSITIO
TRANSFORMATIONIS
LACRYMARUM HELIADUM
IN
ELECTRUM,

EXERCITATIONE ACADEMICA
Adumbrata,

Atque

Ex Consensu Ampliss. FACULT. PHILOS.

In Regia ad Auram Academia,

PRÆSIDE

VIRO CELEBERRIMO

ANDREA P. X. S. S. /

Poët. Prof. Reg. & Ordin,

Bonorum censura subjecta

â

JOHANNE FRANSEEN,

Kexh. Garel.

In Auditorio Majori die 16 Junij,

Anni 1708.

Exc. Jo. WAL.

S.Æ R.Æ MAJESTATIS

Summe Fido VIRO,

IN CHRISTO

REVERENDISSIMO PATRI ac DOMINO,

DN. DAVIDI

EUMS/

S. S. Theologiæ DOCTORI
Celeberrimo,

Inclytæ Diœceseos Wiburg. EPISCOPO
Eminentissimo,

Consistorii Ecclesiastici PRÆSIDI
Amplissimo,

Regii Gymnasii & Scholarum per Diœ-
cesin EPHORO Adcuratissimo,

PATRONO & MÆCENATI
Maximo.

PROSPERA FATA
&
ANNOS Bene MULTOS!

*non ullius tenui dicende Thalia,
O PATER & sacri gloria magna
chori.*

*Da parvæ veniam chartæ, da docta subire
Lumina; nam lucem non bene culta timet,
Non equidem laudum numeros tenet illæ
Tuarum,*

*Muneris aut præsens gloria signat opus.
Non etenim tantis satis est angustia rebus,
Atque vetant vires inclyta cæpta meæ.
Quicquid at incomitis comprehendit pagina
notis,*

*Supplicis hoc totum candida vota refert:
Aspicias placide, si Te graviora remittunt,
Quæ Tibi submissa mente manuque fero.
Parva quidem fateor; sed si respexeris, inde
Digna putabuntur forte fovere sinu.*

**REVERENDISSIMÆ TUÆ
PATERNITATIS.**

Humilimus servus

J. F.

Admodum Reverend. & Amplissimis. Pl.

DOMI

DN. M. PETRO CARSTENIO,

Regii Gymn Wib. S.S. Theologiæ LECTORI
Primario famigeratissimo, Archi-Præposito
gravissimo, Mæcenati & Patrono magno,
submissâ animi reverentiâ, æternùm deve-
nerando.

DN. MATTHIÆ MARTINIO,

S.S. Theologiæ LECTORI secundo dexterrimo,
Pastori & Præposito in Säckjörpsi lon-
gè meritissimo, Consistorii Adlessori æquis-
simo, Promotori suo, omni observantiæ
cultu æternùm colendo.

ut
DN. DN. Mag. Gymn. Wib. Philosoph. LECTO
bus & Promotoribus optimis, omni

nec
DN. GEORGIO STÅNER/

Arendatori in Rymmenegård perindustrio,
Avunculo mei faventissimo, omni pietatis
zelo humilimè prosequendo.

*Hoc qualescunque Specimen Academicum in
gene prosperitatis voto dica*

Vestrorum

humili

J.

Reverend. Præclarissimis & Spectatissimis
NIS

DN. M. JOHANNI SERLACHIO,
Ecclesiarum, quæ Deo Kexholmiae & in
Pyhäjärvi colliguntur Pastori Celeberrimo,
& Ducatus Careliae Præposito præprimis
gravi, Promotori & Fautori perpetuâ ani-
mi submissione jugiter suspiciendo.

DN. M. ANDREÆ HEINRICIO,
Cœtus, qui Dei est in Mandasalmi Pa-
stori dignissimo & Adjacentium Parœcia-
rum Præposito gravissimo, Avunculo suo
quovis pietatis ardore indefessè veneran-
do, colendo.

&
RIBUS quotquot sunt dignissimis, Benefactori.
officiorum cultu ætatè venerandis,

non
DN. FRANCISCO FRANSEEN,
Mercatori Kexholmiae præstantissimo, Paren-
ti carissimo, filiali obsequio & pectore nun-
quam non devenerando.

animi pii & venerabundi τεκμήριον, cum omni-
tum & consecratum vult.

Nominum

mus Cultor

F.

Ad
VIRUM - JUVENEM

Eruditionis morumque laude conspicuum

DN. JOHANNEM FRANSEEN,

Cum

HELIADUM LACRYMAS in ELECTRUM
Transformatas eleganti dissertatio-
ne exponeret.

Attigit HELIADUM redolentes nectare
guttas

*Sedula, qua dives gaudet Hymettos,
apis.*

*Attigit, at sensit vinciri membra tenaci
Succo, moxque latet marmore clausa
suo.*

*Tu quo rimaris pinguem studiosior un-
dam,*

Hoc veniet semper mollior illa Tibi.

*Scilicet hæc lucrum sensu; Tu mente re-
quiris:*

*Hinc neque cum poscunt fata, latere
potes.*

Lubente manu ludeb.

ANDR. PRYSS.

§. I.

Anto se mœrore con-
fecisse sorores He-
liadas referunt fa-
bulæ, ut amissa hu-
manitate cum ar-
boribus non tan-

tum naturam commutarint, verum
lacrymas etiam, veri plerumque
doloris non occultas notas, liqui-
dè paulo ante fluentes, in cras-
sum humorem, Electrum appella-
tum converterint. Atque causam
quidem lugendi, ut hujus in ante-
cessum meminisse liceat, eo fuisse
tristiores, quo gravius excidisse
dicitur Phaëton expectatione, quam
sustinuit probandi generis à Jove
nato Epapho negati Phœbo deberi.

A

Nam

Nam læsa hoc tam gravi convicio Mater, quod & ipsa culpam celare falsa sub mariti imagine, & proles obscura incertaque origine nata crederetur, cum filio suafisset, ut aditu ad Phœbum decenter parato, pignus veræ stirpis peteret, excepto mox quidem quali in filios esse solent animo Parentes micissimi, factam fuisse fidem non negatum iri quicquid in vota vocaret. Sed quod communiter fieri licentia solet, ut pleno se evolvant impetu, quæ plerumque aliàs latent honoris, imperii, gloriæque cupiditates, id non tulisse Phaëtonem, sed facta potestate optandi quicquid libitum animo foret, nec considerato, quantam rei honestas visa posceret efficiendi facultatem, immoderate currum patrum lucisq; administrationem, ut cœlo contra famæ violatorem sese assereret, petiisse. Tradito verocurrui, concessisque à Patre invito, multisq;
ra-

rationibus rem tam arduam tamque
 difficilem dissuadente, equorum ha-
 benis, laboris suscepti imparem, nec
 vacuum animi perturbatione, ut qui
 non consilio, ex quo tanta in re & se-
 curitas & constantia & gravitas es-
 sent, sed temeritati confideret, inhibe-
 re equos non potuisse, quin in devia
 viarum abriperentur; donec qua im-
 petus egit jam ad stellas, modo ad
 terram propius accedentes, & or-
 bem terrarum incendio vastarent, &
 cœli inflammarent polos, ut vix At-
 las candentem sustinuerit axem. In
 tanto rerum omnium incendio, nec
 ipsum Jovem potuisse, quin tum cœ-
 lo, tum generi animantium time-
 ret; itaque ne penitus perirent, to-
 nitru é cœlo moto, Phaëtonem,
 quod infeliciter Spartam admini-
 straret, de curru in Eridanum de-
 jecisse. Deplorata igitur jacuisse
 Phaëtonis vota; non nobilitatem
 sui generis adversario aut aliis pro-

bare, non objectum crimen diluere, sed omnis penitus nec deinceps recuperandæ gloriæ jacturam fecisse, nullum ut temeritati vel nomen honoris prætendi posset.

§. I I.

TAm graviter autem ferunt hoc casu perculsas fuisse Sorores He- liadas, ut nisi lacrymis non temperarent, se putarent dolori minus indulgere. Igitur cum in promptu esset, nullum fore lacrymis modum, nec aliquem tandem venturum diem, qui calus adferret levamen, aut saltem ægritudinem minueret, factum Deorum misericordia, in arbores ut transformarentur. Mentis autem haud ultra capaces, adhuc tamen, quod maximè mirandum, doloris carere sensu non posse, sed dare notas ejus manifestas, prioribus tantum non crebriores. Sed sicut naturam servare pristinam non potuerunt, sic lacrymas manere non concessum,

sum, sed sole rigelcentes converti in
Electri grana, ut speciem tantum
referant illarum, quibus humanos
perfundi vultus non raro contingit.

§. III.

Jam quid per fabulam Heliadum
Jearumque lacrymas in Electrum
conversas intelligi debeat, ut quan-
tum per ingenii vires licet, constet,
statim deprehendo multis haud du-
bium esse, illos hac notari fabula, qui
dolori succumbentes tam ejus abri-
piuntur impetu, ut incidant in stu-
piditatem, quæ omnem prorsus na-
turæ humanæ dignitatem & præ-
stantiam tollat. Unde, quamquam
vitæ quidem hujus usura omnino
non careant, tamen cum rationis,
cui subjecti sunt, abjiciunt obedien-
tiam, nec proinde moribus, adhibita
diligentia contrahendis sedandisque
reluctari queunt, non nisi vitam vive-
re arborum dici posse, quæ tantum
aptæ nutriri, iniquis ventorum fla-

tibus concutiuntur; quod & videntur in consilio habuisse Latini, quum hominem stupidum *truncum* dicerent, quo pars arboris crassior illis propriè notatur. Harum autem lacrymas in Electra mutari, cum scilicet impensius effusæ spiritus exhauriunt; nam in assiduo dolore ut vehementius commoventur, ita cum lacrymis majori in copia profundi necesse est. Quia autem illi vim omnibus organis corporis ad obeunda vitæ munera exhibent, ut sine his deficient, nullisque idonea actionibus sint, non minor his dignitas tribui debet, quam olim Electro, quod Romanorum matronis in præcipuis ornamentis fuisse testatur Ovidius cum illud ex arboribus manare memorat:

----- *quæ lucidus amnis*
Excipit & nris mittit gestanda Latinis.

§. IV.

Esse præterea alios manifestum est, quibus placet hanc non tam fabu-

bulam esse, quin ei cum historia magna etiam communitas sit, cum fabula omnis aliquam historiæ partem contineat. Atque id Zetzi testimonio probari, qui Phaëtonem tradit filium fuisse Regis, cui populi ad Padum imperium erat. Illum curru aliquando in ripa dicti fluminis vetum esse, at equorum contumacia per præcipitia litoris in fluvium abstractum periisse. Tanto hinc animi mœrore se afflixisse sorores ejus, ut stupidæ factæ locum secerint commento, illas præ dolore, humanam exuisse naturam, atque in arbores immutatas, lacrymarum vice Electrum destillasse. Cæterum hoc rei veritati additum esse, ut quam gravis morbus tristitia sit, ostendatur, & quam varia incommoda illos sequi sit necesse, qui confici tristissimis curis malunt, quam illis remedium, quod contra omne malum efficacissimum est, adhibere. Quam enim do-

dolere supervacuum est, cum dolendo nihil quisquam profecerit, tam nihil hoc magis ingratum homini evenire posse. Et quid non debere lacrymas in lapideam transire duri-
tiem, cum ipsi his indulgentes, sensus instar lapidum expertes, ut animo ærumnas abjiciant, nullo modo moveantur, nec ulla perlentiscant solatia, quæ arcere dolorem possint, cujus infelicem adeo hunc exitum esse, ex hoc aliisque ejusmodi fabulis intelligere liceat, cujusque effectus varios Cicero in Tusculanis præclarè ostendit.

§. V.

Ap hæc haud incongruè conjicitur, antiquos, cum hanc fabulam commenti sunt, naturam respexisse. Est namque hæc cum terra cœli annuis vicibus societas, ut veris ineunte tempore, Sol parentis & Satoris instar terram calore suo fecundet

cundet, cum vapores ejus beneficio ex aqua transeuntes, & ad nubes elevati, sed mox ibi per frigus resoluti in aquam, imbres ad irrigationem terræ producant, à quibus hæc convenientem & concretionis & liquoris temperationem accipiens, ita ut ex igne subtili & efficaci, quem humidior aër vehit, movendi efficiendique vim habeat, ex aqua autem refrigerationem, vim ignis cohibentem, semen quo varie abundat, in sinu molliter tepescere apta est. Hoc vi inditæ naturæ se in tanta plantarum arborumque varietate fingens & efformans, sparsis radicibus tenellum inprimis caulem extra profert, sensimque deinde in cæteris partibus capit incrementum. Igitur quoniam ex humiditate & calore solis, arborum plantarumque genera nasci contingit, quod illa quidem ad compactionem & continuationem partium, hic autem

B

re-

requiratur, ut dilatentur moveanturque duræ in corpore constrictæque particulæ, apparet per Phaëtonis sorores in arbores conversas calorem humiditatemque, quod arborum plantarumque procurent generationem, designari; at per Electrum ex arboribus lacrymantibus manare dictum, humorem, qui summa caloris vi ex arboribus expellitur, eoque crassior nonnihil & spissior est, intelligi, propterea quod speciem esse gummi creditum est.

§! VI.

Fabulam insuper ad veritatem accommodari posse videbimus, quod sub Phaëtonis nomine & casu vera Solis historia explicari queat. Si enim Platoni quod in Timæo innuit, illud quod de Phaëtonte circumfertur, visum fuit fabulæ involucro obiectum esse, ita autem revera habere; quid non facile adducemur, ut creda-

damus antiquos Poëtas per Phaëton-
tis in Eridanum casum delineasse So-
lis motum in borealissimis regioni-
bus, quæ ultra latitud. gradum 66.
sunt, & Mare Balthicum Electri ferax
pro Horizonte versus Austrum, eol-
demque cum eo meridianos ad lon-
git. gr. 42. & 44. habent? Nam ha-
rum incolis, post Solstitium æstiva-
le, Sol versus oppositam plagam
magis magisque declinans, tan-
dem adventante Bruma, Mari Bal-
thico sub iisdem meridianis posito,
demergi videtur, cum ipsos diebus
pluribus aut paucioribus, prout eo-
rum quilibet viciniore Septentrioni
sunt, suo conspectu destituit. Atque
elegantè in hac fabula depingitur,
cum maxima declinatio Borealis So-
lis, cum in Cancro astris polo eleva-
to vicinis propinquior cursum suum
instituit; Sic enim Ovid. lib. 2. v. 171.

*Tum primum radiis gelidi caluere Triones;
Et vetito frustra tentarunt equore tingi.*

Tum quoque ab eodem in sequentibus, vehemens ille æstus, quem tum in boreali hemisphærio ob lucas plurium dierum continuas fieri necesse est, ut tantum non intolerabilis & frugibus Telluris & omni animantium generi sit. Et quia dum versatur in signo tendente ad polum, præ nimio calore quasi inter nebulas exoriri potius, ac scintillare videtur, quam lucere, etiam ejus Ovidius, ut innotescat quem contemplationi subijciat fabula, non potuit non meminisse; nam mox loco cit. v. 178.

Uti vero (inquit) summo despexit ab æthere terras,

*Palluit, - - - - -
Suntque oculis tenebræ per tantum lumen obortæ.*

Qua certe facie Sol eo tempore borealibus se conspiciendum præbet, quod climati illorum ob vapores & halitus accidit, qui (aquis palustribus nusquam non obviis, ut nihil jam de

de horum præ aliis locis lacuum, fluviorum fontiumque abundantia loquar, materiã evaporationi præbentibus) cum in aëre in motu & agitatione sunt, efficiunt, ut non nisi spargi ignes videantur, sicque pallore suffundi dicatur, aut pro majori ascendentium copiã, penitus quasi lumine privari. Quoniam autem ea est ejus cursus vicissitudo, ut illum nunc ad Septentriones, nunc inflectat ad meridiem, ut tamen Zodiacum, sub quo perpetuo suos exercet motus, nunquam transeat, ubi vero ad Ecclesiasticæ punctum borealissimum pervenit, iterumque versus æquinoctialem instituet conversionem, stare ibi aliquantisper videtur, & simul itineris emensi quasi rationem inire, progrediaturne ultra, an â recedendo ab Æquatore versus polum quiescat, itaque & hunc Solis in Septentrione motum sub hac fabula intelligi, rursus ex illo, quod mox subjungit Poëta, liceat colligere :

mult-

multum cœli post terga
relictum

Ante oculos plus est, animo metitur u-
trumque,

Et modò quos illi fas tunc contingere non est,
Prospicit occasus, interdum respicit ortus.

Nempe in vertice constitutus, quasi
cœli inde amplitudinem collustrans,
tam averſi & trans circulum suum
reſidui, quam illius, quod antè
est, cujus partem verſo jam reme-
tietur itinere, videtur nunc ortus
verſus Septentriones finitos, nunc
occafus revolvere ad Austrum, quos
iterum non niſi lento demum & ſen-
ſim factò intra hemiſphærium bo-
reale deſcenſu contingere poteſt.
Cæterum ſicuti deinde major ejus
in dies fit à Polo diſtantia, continuo
ſcilicet curſu rursus properantis ad
Meridiem, ſic borealibus, futuras ob
Solis ab eorum hemiſphærio decli-
nationem extimeſcentibus tenebras,
quodque illis, ſe addit comitem, fri-
gus

gus regionibus eorum multisque u-
sibus promovendis inimicum; faci-
lior esse descensus ad orbem austra-
lem videtur, quam ejusdem ad eos
reditus, qui Sole adhuc adversus tri-
goris vehementiam minus valido ac
efficaci, tardior apparet; fabulata est
antiquitas, Phaëtontis sive Solis e-
quos jam in australi hemisphærio
vagantes, Scorpionis ad aspectum
perterrefieri & hinc in Eridanum ef-
fusius ruere, quod iterum his indicat
Poëta, v. 195.

*Est locus in geminos ubi brachia conca-
vat arcus*

*Scorpius; & cauda, flexisq; utring, lacertis,
Porrigit in spatium signorū membra duorū.
Hunc puer ut nigri madidū sudore veneni
Vulnera curvata minitantem cuspide vidit;
Mentis inops, gelida formidine lora re-
misit.*

*Que postquam summo sensere jacentia
tergo,*

Expatiantur Equi. - - - -

§. VII.

AT dictis borealibus quemadmodum Sol non uno eodemque die præcipitatur, ita cunctis eorum per æqualia temporum spatia abesse nequit. Nam illis, qui minus à Septentrione distant, prius diutiusq; Solem amitti, contra à Polo remotioribus serius & breviori spatio necesse est abesse. Itaque aliis die uno, paulo remotioribus, duobus, tribus, aut pluribus diebus Solem eripi manifestum est; magis autem Septentrionalibus populis, per dies 40, 50, 60, 70, imo tribus aut quatuor mensibus integris subduci. Interim, quemadmodum in borealibus regionibus mora Solis supra Horizontem, per dies, hebdomadas, aut menses complures continuata, diei unius vice esse potest, ita quicquid temporis elabitur Solis inter occasum atque ortum, quod hic unam noctem communem excedens, duarum,

duarum, trium, decem, viginti aut plurium noctium spatia habet, id ob tenebrarum perpetuitatem unius tantum noctis nomine venire dicendum est. Rectissime igitur Ovidius, postquam Solis in Eridanum descensum an præcipitium ostendit, v. 330. dixit:

- - - - -

Isse diem sine Sole ferunt, - - -

Nempe tum diem intelligens naturalem, cum illos respexit, quibus Sol, facta jam maxima versus austrum progressionem, tantum temporis, quo utrumque, hemisphærium semel perlustrat, occultatur, quod 14. horis fieri notissimum est; tum diem de integra Solis à borealibus aversione, sive mora & mansione Solis continua sub Horizonte accipiens, sive id diebus continuis duobus, 3, 4, 5, 6, 10, 60, aut pluribus accidat, cum illos intellexit, quibus Sol pluribus diebus, pro majori mi-

C

nori-

norive locorum à Septentrione distantia altius infra Horizontem deprimitur.

§. VIII.

Solis præcipitio sic pulcre adumbrato, non prætermisum fuit, figmento haud inelegantiori id pariter ostendere, quod circa illum Solis occasum Orbi Septentrioni vicino accidere solet. Nempe expectari hanc Solis absentiam ut rem tristem admodum, ob magnum cum laborum & lucri, tum facultatis per immensum frigus, flores fructusque protrudendi dispendium; quod ut in animis hominum nullum non ciere dolorem potest, ita ipsam quoque tellurem ejus quandam præ se ferro significationem, videtur indicare. Hunc igitur mœrorem, qui Sole versus meridianam mundi plagam magis magisque descendente, rebus quibuscunque tribuitur, per Terræ,
So.

Solis, Matris & Conjugis lacrymas, quarum vicem nives imbresque implent, depinxit docta antiquitas. Sed maxime tamen Sorores ejus hunc fratris sui discessum lugere, dictæ sunt; atque ut illum futurum animadvertunt, quasi percussæ ingenti consternatione in arbores mutari, cumque adhuc crebris dolorem testantur lacrymis, Solis radiis crescere, fierique id, quod Electrum nominant. Scilicet Sorores Solis ponuntur luces igneæ Sole decedente accensæ ob officium ipsis cum Sole commune, quodque ejus absentis vicem in domibus obeant. Hæ mutari in arbores dicuntur, quia in locis prope Septentrionem positis fere Solæ pabula flammis præbent, adeo ut absque illis vel concipi vel aliquamdiu perennes esse nequeant. Sed quia inter arbores ustibiles primatum tenet pinus, gummola satis vereque ignea, quo lignorum genere Septen-

trionalium quoque & foci calent, & domus illustrantur, & corpora foventur, ideo hæc proximam cum Sole germanitatem omnium maxime sibi vindicat. Hinc dicta etiam est in Septentrionalium fabulis teste Celeberr. Rudb. in Atlanticæ Tom. 2. c. 5. é sanguine Solis nata; cum Solem circa orbem terrenum toto anno rotatum, jamque versus austrum longissime discedentem sub Horizontem sylvosum aut terrenum concedere viderent, atque ibi quasi in crypta aliqua terrena requiem post labores tam longos capere, fabulati sunt Suem, quod animalis genus, quam primum claustris suis emittitur, campos agrosque effodit, ad Solis latibulum rostro suo penetrasse, ipsumque Solem quietem agentem dilaniasse, quo facto ex cruore ejus in terram defluente, pinus excreverit. Hæc illa sola est, quæ & lacrymas habet, & illas adven-

ventante autumno, cum Sol rursus ad Australes abitum parat, tanta copia profundit, ut his fletibus discessum Solis prosequi velle videatur; tum enim gummi Solis adhuc vicinioris radius expressum atq; liquens, truncis ejus excerni incipit, sicque stillando vel in subjectos latices seu fluvios cadit, vel in arenam, ubi quanquam durius factum, cum imbribus tamen super effusis inde ad rivos, tum ad flumina & tandem in mare deferitur, unde iterum Ovidius v. 364.

*Inde fluunt lacrymae, stillataque Sole
rigescunt*

*De ramis electra novis, quae lucidus
amnis*

Excipit, ...

Lucidum amnem genuino quasi honoris titulo visus appellare Mare Balthicum, quod Solem præcipitem excipit, quod nobis *Mare Glessarium*, sive *Glysum* est, à Gothico glijsa/ lucere desumptum.

Eridanus autem, in quem Phaë-
 tonem ire præcipitem, cujusque
 in ripas sudorem arborum pinguem,
 Electrum gignentem stillare ferunt,
 quod hic Mare Balthicum sit, haud
 absurde conjicitur, partim & ex te-
 stimonio Herodoti de fama publica,
 quæ de mari in orbe septentrionali
 Electri ferace jam ante ipsum vi-
 guerit, & quod Plinio, Electrum
 gigni in Insulis Septentrionalis O-
 ceani, & à Germanis appellari Gles-
 sum, certissimum sit; partim & ma-
 xime quidem ex eo, quod concordī
 constantique veterum scriptorum
 asseveratione Electrum soli Mari
 Balthico vindicatum fuerit. Nam
 apud Plinium legitur, non tantum
 Philemonem affirmasse in Scythia
 erui Electrum, sed & Pytheam tra-
 didisse, Guttonibus (sic enim Go-
 thos appellat) Germaniæ genti acco-
 li

li æstuarium Oceani, quo Electrum
 vere fluctibus advehitur, venditurq;
 proximis Teutonis; cui Pythiæ cre-
 didisse Timæum idem refert, sed In-
 sulam appellasse Balthiam. Quin huic
 soli Electrum vindicatum esse ex Dio-
 doro Siculo lib 4. planissime constat;
 cum *in illam Succinum, alias nusquam in
 orbe Terrarum sese exhibens, large à flu-
 ctibus exspui testatur.* Cui consentit
 Tacitus Germ. c. 45. *dextro inquit,*
suevici maris litore Æstyorum gentes allui:
hos mare scrutari, ac solos omnium suc-
cinum, quod ipsi Glesum vocant, inter va-
da atque in ipso litore legere. Quare ex
 dictis colligere licebit fabulam non
 respicere Eridani flumen quod in
 Sinum Adriaticum sub nomine Padi
 le exonerat, cum in nulla Mundi
 parte, præterquam in Mari Septen-
 trionali nasci Electrum crediderit
 vetustas. Refert quoq; Solinus hanc
 speciem in Illyricum Barbaros intu-
 lisse: cumque per Pannonica com-
 mer-

mercia úsu ad Transpadanos homines foret delata, Italos, quod ibi eam primum viderant, eam quoque ibi natam putasse. Unde est quod illud flumen multi deinde Electri, lacrymarum Sororum Phaëtonis ferox esse censuerunt.

§. X.

Quod autem nomen Eridani exoticis deberi nemo non dixerit, atque adeo mari Septentrionali minus convenire, id non tanti est, ut evincat per Eridanum Mare Balthicum significari non posse. Nam quemadmodum nihil prohibet rebus, quarum nulla apud externos est, peregrina imponere nomina, ita nihil obstat, quo minus exteri id juris in mare Septentrionale exercuerint, ut id Eridanum appellare potuissent. Sed tamen Eridani nomen non Græcæ, sed Gothicæ originis esse, eoque naturam etiam maris Septentriona-

trionalis exprimi, haud dubitatum est. Nam cum prima hujus nominis litera apud Græcos legatur η, cui Gothica ô vel â responderet, ejusdem autem syllaba ultima or sit terminatio græca, peregrinis etiam vocibus apponi solita, patet hac rejecta, id quod reliquum est, videlicet *ôridan/ mare aut flumen esse sabulosum & scopulis infestum, ab ôr sabulo, saxis & Dän-aa/ flumine rapido vel mari aestuante compositum; cui vocabulum hodie notissimum Gresund/ quo fretum appellatur, per quod ingressus in mare Balthicum patet, simile est. Præterea cum, uti ex ante dictis patet, unus sit Eridanus in orbe toto, qui Electri sit ferax, atque ôr/ sive aur (nam diphtongum ô olim in lingua Gothica scriptam fuisse per au/ ostendunt gaute/ Gôthe/ Gothus, Austen/ Ôstan/ oriens, &c.) non tantum aurum, item virtutibus prælucentem hominem, sed Electrum etiam, ob colorem cum auro communem antiquis*

Gothis significasse constat, proinde ab hoc significato postremo, cum Electri singularis hic proventus sit, quo Poëtæ hoc mare præcipue æstimarunt, non absurdè colligitur provenisse maris nomen Gothicū *Aurt-Dāna/* sive *Ori-Dāna/* quod Græci *Ἠριδανον* scriplerunt; adeo ut Eridanus mare sit Electri ferax, Gothice *Sljstis-Haaf/* mare Glessarium.

§. XI.

JAM fabulam per Eridanum Mare Balthicum significare ulterius ex eo videbitur non inconsistentaneum, quod nullum in orbe cognito mare præter Balthicum sit, in quo Sol, cum in illud descenderit, tamdiu occultetur, ut dignum sit, ejus absentiam fletu & lacrymis prosequi, quod in sororibus Solis Electrum lacrymantibus designatum est. Fuit quidem semper Poëtis mos, ut ubi versus Occidentem mare pro Horizonte est, per quē in-

incolis Sol eripitur, eum cum vulgo dicant præcipitem subire aquas, atq; ab illis rursus post horarum paucarum quietem consurgere; at tantum abest, ab iis significatum esse, hanc Solis absentiam aliquam lugendi causam sufficere, ut Solis etiam equos, ipsumque adeo Solem, modo quiescendi animalibus consueto, recreari oportere iudicarint. Itaque causam luctus hic adumbratam esse ob Solis in mare præcipitium australe, ejusq; per hebdomadas mensesq; integros illic continuatam absentiam manifestum est, quæ cum in nulla terrarum parte contingere potest, nisi in ea, ubi habitatores ultra latitud. gr. 66. eosdem cum Mari Balthico meridianos ad longit. gr. 42. & 44. habent, non obscure per Eridanum mare Balthicum indicari videtur, in quo Sol sub Brumæ adventum prorsus demergi apparet, ac propterea sua absentia illius causam doloris hominibus præ-

bere, qui per arborum Sororum Solis lachrymas Electrum dictas depictus est.

§. XII.

NEC quidquam huic fabulæ expositioni refragabitur, quod Sorores Phaëtonis in populos, lacrymas succineas non profundentes conversæ dicantur. Nam quia priscis Poëtis & Historicis Græcis & Latinis existimantibus succinum ex resina arborum in Suevici maris litora & Sinus defluente nasci, & postmodum beneficio undarum ad adversa litora deferri, id quod ex loco supra citato Taciti cernere licet, sine dubio innotuit nullam arborem in Septentrione nostro, populo esse fecundiorē, cum una plantata post annos aliquot teneram circa se Sylvulam, pauloque post Lucum integrum ex radicibus suis enatum habere possit, cujusmodi innumerabili-

libus Veneri quondam cumprimis
 sacris frequens universa Sueonia est,
 ut propterea ex hortis populeis, no-
 bis *Asparlundar/* Sueoniam dictam
 esse *Hortos Hesperidum* non nemo asse-
 rere non dubitarit, nomine Gothi-
 co Græco more paululum inflexo;
 sic probabile est eos inductos fuisse,
 ut crederent populum non modo re-
 sinam stillare, sed nullam aliam hac
 exceptâ, in tanta copia sudare posse,
 in quanta succinum reperitur. At
 Pado sive Eridano Italico transcribe-
 re velle aut Phaëtonis sive Solis de-
 scensum, aut populos, aut Electrum,
 quod illæ lacrymantes destillent, va-
 num prorsus esse suo docet exem-
 plo Lucianus Tom. 1. περὶ τῆς ἡλέκτρης,
 qui succini legendi causa Padum sive
 Eridanum Italicum enavigans, â
 nautis & fluminis accolis id tulit re-
 sponsi : ἡμεῖς ἔτι ἡνίοχόν τινα ἐκπί-
 πτοντα εἶδομεν, ἔτι πρὸς αἰζείρας, ἃς φησὶ
 ἔχομεν.

§. XIII.

PRÆTEREA, cum transformatas esse Sorores Phaëtonis in populum dicunt alii, alii etiam in alnum, quod in fluminum ripis felicissime crescat, quarum tamen neutra lacrymas resinæ vel picis, è quibus Electrum fiat, emittere potest, sentiendum est Poëtas etiam liberè populum vel alnum pro pinu sumere potuisse, cum nihilominus latere ipsos non potuit communis de Electri origine sententia, nimirum nasci illud, sentiente idem Plinio lib. 37, c. 3, de fluente medulla, h. e. lacryma vel resina arboris è pinearum genere. Erumpere autem humoris abundantia & Solis eam evocante æstu, succolum primum esse, deinde densari, & intumescantibus tandem marinis æstibus rapi. Inde vero succino nomen, quod pini arboris succus esse crederetur, ob pineum ejus in attritu, vel etiam

etiam cum accendebatur, odorem. At liquidum primo stillare, ob res diversas intus translucens, quas inclusas fuisse indurescenti sunt arbitrati. Cui veterum opinioni omnes ad tempora usque his viciniora accessere, inter quos etiam Ol. M. est; qui Abietes seu pineas arbores excelsa proceritate sive super rivos, sive alias sylvarum declivitates crescentes succinum ludare refert, idque in fluvios indurandum emittere; cum autem per litora in mare deferretur, in fluxu objectum corpus quodcunque, ut Culices, Mulcas, Vespas, Tipulas, Bruchos, Ranunculas, Locustas, aristas, & his similia sua tenacitate involvere, tandem vehementiori tempestate, flatibus undas ad Prutenicam terram impellentibus, per mare Gothicum, seu Finnicum ac Livonicum omni tempore evomi in Prutenicum littus sc. meridionale, directe oppositum Septentrioni.

§. XIV:

Quanquam igitur, si quod hac in
 re statuendum est, dicatur, præ-
 ferendos hic recentiores existimo,
 qui docent Electrum sive Succinum
 nec resinam alicujus certæ arboris
 nec diversarum esse; cum si prius
 dicatur, impossibile sit, unius spe-
 ciem arboris tantum Succini sudare,
 aut ejus solam resinam diversissimas
 colorum species, quas in succino in-
 venire est, assumere; ac posterius si
 quis contendat, variare non tantum
 vires resinarum secundum diversita-
 tem arborum constet, sed contrarias
 etiam esse, succini autem differen-
 tias nunquam viribus pugnare: præ-
 terea resinam non odore non sapore
 cum succino convenire, nec sua spon-
 te solo æstu Solis, cum per vices ex
 arboribus sudet, in tantas massas,
 quantis succinum solidè compactis
 & quasi eodem temporis momento
 geni-

genitis invenitur, confluere posse. Sed proinde generari necessario ex pinguiori terræ succo, qui post varias coctiones & alterationes, quas â calore subterraneo sustinet, bituminis materia fit, deinde eodem interno terræ calore liquefactum, vel sponte per alveos suos scaturire, vel copia succedentis succi ex terræ venis protrudi atque egeri, aut ad fundum maris, aut in propè positis locis; maris vero salugine, tenui portione exclusa, tandem coalescere & indurari. At colorum differentias, prout purius, tenuius vel crassius est, multiplici & vario discrimine prodire & generari. Ante desiccationem autem & duritiem cum lentum viscidum ac pingue sit, vel in ipso in aquas marinas fluxu, multa animalia, ut Muscas, Culices, formicas & similia insecta vel in specubus subterraneis, quas subire frequentèr reptilia credibile est, dum suaviori ejus

E

ha.

halitu afficiuntur, inviscari & includi, deinde illic commori, exficcati & simul cum ipso succino indurari. Sed hæc, quanquam ut dixi, partes huic sententiæ tribuam priores, pluribus nunc persequi, non mei instituti est, qui unice ostendere conatus sum, Veteres sub Heliadum lacrymis succinum intellexisse, idque docuisse ex gummi prodire arborum, quæ quod accensæ lucis vicem apud Septentrionales in diuturnis tenebris obeant, resinamque dum Sol ab illis ad Australes abitum parat, destillent, dictæ sunt & Sorores Solis & abitum ejus, sive calum in Eridanum, h. e. Mare Balthicum deflere, in quo quibus versus austrum pro Horizonte est, sub initium hiemis submergi videtur. Atque aliud aliquid nisi Succinum per Electrum Poëtas non voluisse, vel ex Martialis patet Epigrammatibus *de Ape*, 32, l. 4. *de Vipera*, 59. ejusd. lib. *de Formica*,

ea, 15. l. 6. *Electro inclusis*, quemad-
modum id quoque vox Electri in-
dicat, quæ ab ἡλεκτρος, forte quod
Solis æstu elici creditum sit,
dicta, Latinis succi-
num est.

SOLI DEO GLORIA.

Högtåhrade Her: FRANSEEN,
Förtrogne Gynnare och Landz-
Man.

Det Ljus är nu upståndt ibland
the Nymphers skara
Och Eder Her: FRANSEEN, som lå-
ter them erfara /
Hwad man i forna tïjd the Gynstrars
Tårar kallat /
Som tidt för Phaëton så strömlïjkt haf-
wa swallat.
Här lyser jemwål Ehrt Förstånd och wït-
tra Sinne;
Ty haer och Pallas än det samma uti
minne:

Sij!

Sij! Baldur står beredd / at med en
Erans af söta
Och liufwa Fruchter giord / Ehr straxt
i Danhen möta.

Således herrar sig den Hert FRANSEEN
Rådse

Lestwer Förobligerad:

Til RESPONDENTEN
Wällårde

Hert JOHAN FRANSEEN,

Si Hert FRANSEEN som Dyg-
den sökt/
Har sitt beröm med Dygden ökt/
Och will så framsteg göra.
Men förr han Heder hafwa wil/
Så wiisar han ett prof der til/
At han sin Saak tör röra.
Han sig nu företagit har
Then Saken som är mörck/ en klar/
Rätt tydlig utföra;

Hvem

Hwem dr som icke såha weet/
Hur mången mödo och förtreet/
Dem händer som det göra.

Jag säger han har winlagt sig/
Om Dugd/ then idkat flitelig/
Med Heder ty han lönes:

Al wittre Mån han Lof-Ord har/
Ty han med tiden Graden tar/
Med Åhre-Cronan krönes.

Jag önskar honom gånge wål/
GUD styrcke hans Förmåfft och Siäl/
Med Krafft och all Förmågo/
At lända må til Frögd hwad han
Nu sin Föraldrar wijsa kan/
Zhet the så gärna sågo.

Således sin Skyldighet welat
effterkomma

JACOB FRESE.
Wib.

Ju-

JUVENI

*Non morum minus concinnitate quam
literarum gloria maxime conspicuo*

DN. JOHANNI FRANSEEN,

Amico sibi in paucis dilecto,

Hoc *εύχαιμα* relinquit,

C*armina quid pangam, qui non Aganip-
pidas undas*

*Faucibus his teneris hausi? quid fistula
rauca*

Pandere digna potest Tua nunc encomia?

FRANSEEN.

*Quid referam? taceo, nam quod Tu promse-
ris arte,*

Ingenii dotes simul & Tua acumina prodit.

*Nunc ex Castalidum latice ut manaverat
bocce,*

Sic quoque, crede mihi, conferri premia cernes

Pierius Musis merito Tibi grandia & ampla.

CAROLUS SERLACHIUS. P. F.

Nyl.

